

Правовий статус об'єднання учасників у закупівельному законодавстві України

Серед новел правового регулювання новою редакцією Закону України «Про публічні закупівлі» передбачено право брати участь у процедурах закупівель об'єднанням учасників. У межах цієї статті спробуємо проаналізувати правові засади участі об'єднань учасників у закупівлях згідно з положеннями нової редакції цього Закону та нормами чинного господарського законодавства України, а також надати замовникам окремі рекомендації щодо використання відповідних законодавчих новел під час проведення процедур закупівель.

Двадцятого жовтня 2019 року набрав чинності Закон України «Про внесення змін до Закону України “Про публічні закупівлі” та деяких інших законодавчих актів України щодо вдосконалення публічних закупівель» від 19.09.2019 № 114-IX (далі — Закон № 114-IX), прийняття якого в професійному середовищі називають «другою закупівельною революцією». Цим Законом у новій редакції було викладено Закон України «Про публічні закупівлі» від 25.12.2015 № 922-VIII (далі — Закон № 922-VIII), який вводять у дію з **19 квітня 2020 року** — через шість місяців з дня його опублікування (19.10.2019 у газеті «Голос України»), крім розділу VI «ПРОЦЕДУРА ТОРГІВ З ОБМЕЖЕНОЮ УЧАСТЮ», який вводять у дію з 19 жовтня 2020 року — через 12 місяців з дня його опублікування. Ця редакція Закону № 922-VIII містить ряд нововведень, які спрямовані на вдосконалення правового регулювання публічних закупівель в Україні, підвищення ефективності закупівель, гармонізацію з міжнародними стандартами та адаптацію законодавства України асquis¹ Європейського Союзу на виконання Угоди про асоціацію між Україною з одного боку та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами з іншого від 21.03.2014. Далі зупинимось детально на питаннях участі об'єднань учасників у закупівлях згідно з положеннями Закону № 922-VIII (у редакції Закону № 114-IX).

Об'єднання учасників за чинним законодавством України

Міжнародними та європейськими стандартами у сфері закупівель передбачені широкі можливості для суб'єктів господарювання об'єднувати свої фінансові, виробничі й трудові ресурси для успішної участі в процедурах закупівель. Незаперечним є те, що, об'єднавшись, невеликі підприємства можуть ефективніше конкурувати в тендерах, відповідати навіть доволі високим кваліфікаційним критеріям і пропонувати привабливіші для замовників умови придбання ними товарів, робіт і послуг.

Практика об'єднання ресурсів та спільної участі в тендерах є доволі поширеною в країнах-членах Європейського Союзу, законодавство якого (зокрема Директива 2014/24/EU

Європейського парламенту і Ради ЄС від 26.02.2014 про державні закупівлі та скасування Директиви 2004/18/ЄС й Директива Європейського парламенту і Ради ЄС від 26.02.2014 щодо здійснення закупівель організаціями, що працюють у водогосподарському, енергетичному, транспортному секторах та секторі поштових послуг, яка скасовує Директиву 2004/17/ЄС) прямо передбачає, що групи суб'єктів господарювання, у тому числі у вигляді тимчасового об'єднання, можуть брати участь у процедурах присудження контрактів без необхідності приймати певну правову форму (без зміни організаційно-правової форми). При цьому положення названих директив не встановлюють вимог щодо конкретних правових (організаційно-правових) форм відповідних об'єднань учасників та не вимагають наявності в таких об'єднань статусу юридичної особи.

На відміну від acquis Європейського Союзу, чинне закупівельне законодавство України не передбачає можливості для групи суб'єктів господарювання спільно брати участь у процедурі закупівлі, подавати спільну пропозицію та набувати таким чином статусу самостійного учасника процедури закупівлі.

Згідно із Законом № 922-VIII (у чинній його редакції), учасниками процедури закупівлі визнають лише фізичних та юридичних осіб (резиденти або нерезиденти).

Учасник процедури закупівлі (далі — учасник) — фізична особа, у тому числі фізична особа — підприємець, юридична особа (резидент або нерезидент), яка подала тендерну пропозицію або взяла участь у переговорах у разі застосування переговорної процедури закупівлі.

(Пункт 35 частини першої статті 1 чинного Закону № 922-VIII)

Слід зауважити, що дана норма Закону № 922-VIII не виключає можливості спільної участі в торгах кількох суб'єктів господарювання, однак лише у формі окремої юридичної особи, а саме об'єднання підприємств — суб'єктів господарювання. Саме ця юридична особа, створена кількома суб'єктами господарювання, і набуває статусу учасника в разі подання тендерної пропозиції чи участі в переговорній процедурі закупівлі. Водночас суб'єкти господарювання, які входять до об'єднання, не мають окремого статусу в процедурі закупівлі, а є лише засновниками такого об'єднання, яке виступає самостійним учасником тендеру.

При цьому необхідно мати на увазі, що чинний Закон № 922-VIII **не передбачає** можливості об'єднанню підприємств, яке є учасником, посилатися на наявність необхідних економічних, матеріально-технічних, трудових чи професійних показників і спроможностей у суб'єктів господарювання, що входять до його складу, для підтвердження відповідності кваліфікаційним критеріям та іншим вимогам до учасників,

які встановлені замовником у тендерній документації. За чинним Законом № 922-VIII кваліфікаційним критеріям та вимогам повинне відповідати саме об'єднання як учасник процедури закупівлі, а не суб'єкти господарювання, які входять до його складу (є його засновниками).

Слід також звернути увагу на позицію Мінекономрозвитку України із цього питання, викладену в консультаціях на інформаційному ресурсі Уповноваженого органу, а саме у відповідях від 06.10.2016 на запит 11/2016 та від 23.10.2017 на запит 1028/2017 щодо участі в закупівлі об'єднання підприємств у формі консорціуму.

Витяг з відповіді від 06.10.2016 на запит 11/2016

Відповідно до частини першої статті 16 Закону замовник вимагає від учасників подання ними документально підтвердженої інформації про їх відповідність кваліфікаційним критеріям.

Відповідно до пункту 35 частини першої статті 1 Закону учасник процедури закупівлі (далі — учасник) — фізична особа, у тому числі фізична особа — підприємець, юридична особа (резидент або нерезидент), яка подала тендерну пропозицію або взяла участь у переговорах у разі застосування переговорної процедури закупівлі.

Частиною четвертою статті 118 Господарського кодексу України визначено, що об'єднання підприємств є юридичною особою. У свою чергу, консорціум — тимчасове статутне об'єднання підприємств для досягнення його учасниками певної спільної господарської мети (реалізації цільових програм, науково-технічних, будівельних проектів тощо). Консорціум використовує кошти, якими його наділяють учасники, централізовані ресурси, виділені на фінансування відповідної програми, а також кошти, що надходять з інших джерел, в порядку, визначеному його статутом. У разі досягнення мети його створення консорціум припиняє свою діяльність (частина четверта статті 120 Господарського кодексу України).

Таким чином, у разі якщо учасником процедури закупівлі є консорціум, утворений відповідно до норм Господарського кодексу України, документальне підтвердження інформації про відповідність кваліфікаційним критеріям може бути надане консорціумом щодо відповідності таким кваліфікаційним критеріям підприємством-учасником консорціуму та консорціум має документальне підтвердження того, що у підприємства-учасника консорціуму виникнуть обов'язки щодо виконання зобов'язань перед консорціумом у разі укладення договору за результатами процедури закупівлі. Водночас така можливість має бути передбачена в тендерній документації.

Витяг з відповіді від 23.10.2017 на запит 1028/2017

Для участі у процедурах закупівель учасники подають інформацію про їх відповідність кваліфікаційним (кваліфікаційному) критеріям, визначеним в тендерній документації, таким як: наявність обладнання та матеріально-технічної бази; наявність працівників відповідної кваліфікації, які мають необхідні знання та досвід; наявність документально підтвердженого досвіду виконання аналогічного договору.

Згідно з пунктом 35 частини першої статті 1 Закону учасник процедури закупівлі (далі — учасник) — фізична особа, у тому числі фізична особа — підприємець, юридична особа (резидент або нерезидент), яка подала тендерну пропозицію або взяла участь у переговорах у разі застосування переговорної процедури закупівлі.

Водночас частинами третьою та четвертою статті 118 Господарського кодексу України (далі — ГК України) визначено, що об'єднання підприємств є юридичною особою. Об'єднання підприємств утворюються на невизначений строк або як тимчасові об'єднання. У свою чергу, консорціум — тимчасове статутне об'єднання підприємств для досягнення його учасниками певної спільної господарської мети (реалізації цільових програм, науково-технічних, будівельних проектів тощо). Консорціум використовує кошти, якими його наділяють учасники, централізовані ресурси, виділені на фінансування відповідної програми, а також кошти, що надходять з інших джерел, в порядку, визначеному його статутом. У разі досягнення мети його створення консорціум припиняє свою діяльність (частина четверта статті 120 ГК України).

Варто також зазначити, що відповідно до частини четвертої статті 123 ГК України підприємства-учасники не відповідають за зобов'язаннями об'єднання, якщо інше не передбачено установчим договором або статутом об'єднання.

Ураховуючи зазначене, та беручи до уваги тимчасовий характер діяльності консорціуму, у випадку, якщо учасником процедури закупівлі є консорціум утворений відповідно до норм ГК України, документальне підтвердження кваліфікаційним критеріям може бути надане консорціумом щодо підприємств-учасників консорціуму за умови, що консорціум має документальне підтвердження того, що відповідні зобов'язання у подальшому виникатимуть щодо виконання таких робіт перед консорціумом у підприємств-учасників консорціуму у разі укладення договору за результатами процедури закупівлі та за умови, що така можливість передбачена в тендерній документації, у тому числі щодо конкретизації відповідних вимог та способів надання підтвердження.

Таким чином, Уповноважений орган вважає, що консорціум (об'єднання підприємств), який є учасником процедури закупівлі, може надавати документальне підтвердження

інформації про відповідність кваліфікаційним критеріям щодо підприємств-учасників консорціуму за наявності таких умов:

консорціум утворений відповідно до норм Господарського кодексу України (далі — ГК України);

консорціум має документальне підтвердження того, що в підприємства-учасника консорціуму виникнуть обов'язки щодо виконання зобов'язань перед консорціумом у разі укладення договору за результатами процедури закупівлі;

така можливість має бути передбачена в тендерній документації. Водночас така позиція прямо не впливає з положень Закону № 922-VIII, у зв'язку з чим на практиці зустрічаються непоодинокі випадки відхилення тендерної пропозиції консорціуму через неподання ним документального підтвердження відповідності кваліфікаційному критерієві **саме такого об'єднання** як окремої юридичної особи та учасника процедури закупівлі. При цьому відхилення тендерної пропозиції консорціуму на цих підставах визнають правомірним та обґрунтованим у практиці органу оскарження, зокрема в рішеннях від 28.05.2019 № 6764-р/пк-пз (оголошення № [UA-2019-03-28-000167-a](#)), від 28.05.2019 № 6765-р/пк-пз (оголошення № [UA-2019-04-05-000810-b](#)), у тому числі у випадках надання документального підтвердження відповідності кваліфікаційним критеріям щодо підприємств, які входять до складу об'єднання.

Витяг з рішення від 28.05.2019 № 6764-р/пк-пз, оголошення № [UA-2019-03-28-000167-a](#)

...Разом з тим, у складі Пропозиції Скаржника відсутні, зокрема, довідка про наявність **саме в учасника (Всеукраїнський земельний консорціум «Синергія»)** досвіду виконання аналогічних договорів, яка б засвідчувала досвід роботи із відновлення меж земельних ділянок в натурі (на місцевості) не менш трьох років, а також аналогічний договір щодо виконання **саме учасником (Скаржником)** робіт (надання послуг) із відновлення меж земельних ділянок в натурі (на місцевості), що не відповідає умовам Документації в цій частині.

Враховуючи наведене, Пропозиція Скаржника не відповідала умовам Документації в цій частині та була правомірно відхилена з наведеної вище підстави, у зв'язку з чим

відсутні підстави для задоволення Скарги в цій частині.

Таким чином, донедавна чинне національне закупівельне законодавство, на відміну від законодавства Європейського Союзу, не давало можливості повною мірою реалізувати можливості суб'єктів господарювання для спільної участі в процедурах закупівель в результаті об'єднання ресурсів і спроможностей, зокрема досвіду виконання аналогічного договору. У цьому плані нова редакція Закону № 922-VIII, яку введуть у дію з 19.04.2020, значно розширює можливості для участі в закупівлях об'єднань учасників, наближаючи національне закупівельне законодавство в цій частині до найкращих міжнародних та європейських практик і стандартів.

Правові засади участі в процедурі закупівлі об'єднання учасників за новим законодавством

Аналіз положень нової редакції Закону № 922-VIII дає підстави стверджувати, що зі введенням її в дію в українському закупівельному законодавстві буде сформовано достатню правову базу для участі в процедурах закупівель об'єднань учасників, яка в цілому відповідає головним принципам та стандартам, закріпленим у законодавстві Європейського Союзу у сфері закупівель. Передусім слід зазначити, що в новій редакції Закону № 922-VIII об'єднання учасників прямо визнано окремим суб'єктом закупівель та самостійним учасником процедури закупівлі.

Учасник процедури закупівлі / спрощеної закупівлі (далі — учасник) — фізична особа, фізична особа — підприємець чи юридична особа — резидент або нерезидент, у тому числі **об'єднання учасників**, яка подала тендерну пропозицію / пропозицію або взяла участь у переговорах у разі застосування переговорної процедури закупівлі.

Для цілей цього Закону до об'єднання учасників належать:

- окрема юридична особа, створена шляхом об'єднання юридичних осіб — резидентів;
- окрема юридична особа, створена шляхом об'єднання юридичних осіб (резидентів та нерезидентів);
- об'єднання юридичних осіб — нерезидентів із створенням або без створення окремої юридичної особи.

[Пункт 37 частини першої статті 1 Закону № 922-VIII (у редакції Закону № 114-IX)]

Наведена вище норма дає можливість виділити низку суттєвих ознак об'єднання учасників, які визначають його правовий статус як самостійного учасника процедури закупівлі.

Об'єднанням учасників за новим Законом № 922-VIII визнають лише об'єднання юридичних осіб (резидентів та/або нерезидентів).

Із цього випливає, що фізичні особи (громадяни України, іноземці, особи без громадянства), у тому числі фізичні особи-підприємці, які є суб'єктами господарювання за чинним ГК України (пункт 2 частини другої статті 55), не можуть входити до складу об'єднання учасників.

Нова редакція Закону № 922-VIII виділяє три групи об'єднань учасників:
об'єднання учасників — **резидентів;**

об'єднання учасників — **резидентів та нерезидентів;**

об'єднання учасників — **нерезидентів.**

При цьому поділ об'єднань учасників на три групи залежно від ознаки резидентства юридичних осіб, які входять до його складу, жодним чином не впливає на обсяг прав та обов'язків об'єднання як учасника процедури закупівлі.

Нагадаємо, що ознаку резидентства визначають, зважаючи на зміст підпунктів 14.1.122 та 14.1.213 пункту 14.1 статті 14 Податкового кодексу України.

Нерезиденти — це:

а) іноземні компанії, організації, утворені відповідно до законодавства інших держав, їх зареєстровані (акредитовані або легалізовані) відповідно до законодавства України філії, представництва та інші відокремлені підрозділи з місцезнаходженням на території України.

(Підпункт «а» підпункту 14.1.122 пункту 14.1 статті 14 Податкового кодексу України)

Резиденти — це:

а) юридичні особи та їх відокремлені особи, які утворені та провадять свою діяльність відповідно до законодавства України з місцезнаходженням як на її території, так і за її межами.

(Підпункт «а» підпункту 14.1.213 пункту 14.1 статті 14 Податкового кодексу України)

Об'єднання учасників як самостійний суб'єкт господарювання та учасник процедури закупівлі також може мати статус як **резидента** (якщо утворене у формі окремої юридичної особи відповідно до законодавства України), так і **нерезидента** (якщо утворене відповідно до законодавства інших держав). При цьому, згідно з частиною другою статті 5 Закону № 922-VIII, об'єднання учасників, як й інші учасники — резиденти та нерезиденти, всіх форм власності та організаційно-правових форм беруть участь у процедурах закупівель / спрощених закупівлях на рівних умовах (зважаючи на особливості, які впливають з їх окремого статусу).

Об'єднання учасників, до складу якого входить хоча б одна юридична особа-резидент, повинне бути створене та діяти виключно у формі окремої юридичної особи. Не можуть мати статус об'єднання учасників будь-які форми об'єднання фінансових, матеріальних чи інших ресурсів юридичних осіб-резидентів без створення окремої юридичної особи, у тому числі за договором про спільну діяльність згідно з положеннями глави 77 Цивільного кодексу України (далі — ЦК України), зокрема у формі простого товариства.

Водночас **об'єднання, до складу якого входять виключно юридичні особи-нерезиденти, можуть бути утворені як зі створенням, так і без створення окремої юридичної особи.**

При цьому необхідно мати на увазі, що **об'єднання юридичних осіб-нерезидентів без статусу юридичної особи може бути утворене лише відповідно до законодавства інших держав та мати статус нерезидента**, оскільки за чинним українським законодавством об'єднання є юридичною особою (частина четверта статті 118 ГК України), про що йтиметься нижче. Водночас відсутність в об'єднання юридичних осіб-нерезидентів статусу юридичної особи жодним чином не впливає на обсяг його прав та обов'язків як учасника процедури закупівлі. Згідно зі статтею 27 Закону України «Про міжнародне приватне право» від 23.06.2005 № 2709-IV, за іноземною організацією, яка не є юридичною особою, але яка діє на території України, за загальним правилом визнають

такий же обсяг прав та обов'язків, які належать юридичним особам.

Особистим законом іноземної організації, яка не є юридичною особою відповідно до права держави, у якій така організація створена, вважається право цієї держави. **Якщо така організація діє на території України, до її діяльності застосовується законодавство України, яке регулює діяльність юридичних осіб, якщо інше не випливає з вимог законодавства чи суті правовідносин.**

(Стаття 27 Закону України «Про міжнародне приватне право»)

Організаційно-правові форми об'єднань учасників за законодавством України

Нова редакція Закону № 922-VIII не визначає, у якій саме організаційно-правовій формі має бути створене або діяти об'єднання учасників (окрім вимог щодо наявності статусу юридичної особи в об'єднання, до складу якого входить резидент України). До того ж абзац другий частини десятої статті 26 цього Закону прямо забороняє замовникові вимагати від об'єднання учасників конкретної організаційно-правової форми.

Водночас створення об'єднання учасників за законодавством України вимагає дотримання положень законодавства, яке регулює порядок утворення та діяльності в Україні об'єднань юридичних осіб. Такі положення передбачені нормами глави 12 ГК України (статті 118–124), які визначають правовий статус об'єднань та суб'єктів господарювання (підприємств), які входять до їх складу.

Згідно з частиною першою статті 118 ГК України, **об'єднанням підприємств є господарська організація, утворена у складі двох або більше підприємств з метою координації їх виробничої, наукової та іншої діяльності для вирішення спільних економічних та соціальних завдань.** При цьому зміст понять «господарська організація» та «підприємство» розкриті відповідно в пункті 1 частини другої статті 55 та статті 62 ГК України.

Об'єднанням підприємств є господарська організація, утворена у складі двох або більше підприємств з метою координації їх виробничої, наукової та іншої діяльності для вирішення спільних економічних та соціальних завдань.

(Частина перша статті 118 ГК України)

Господарські організації — юридичні особи, створені відповідно до Цивільного кодексу України, державні, комунальні та інші підприємства, створені відповідно до цього Кодексу, а також інші юридичні особи, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані в установленому законом порядку.

(Пункт 1 частини другої статті 55 ГК України)

Підприємство — самостійний суб'єкт господарювання, створений компетентним органом державної влади або органом місцевого самоврядування, або іншими суб'єктами для задоволення суспільних та особистих потреб шляхом систематичного здійснення виробничої, науково-дослідної, торговельної, іншої господарської діяльності в порядку, передбаченому цим Кодексом та іншими законами...

Підприємство є юридичною особою, має відокремлене майно, самостійний баланс, рахунки в установах банків та може мати печатки.

Підприємство не має у своєму складі інших юридичних осіб.

(Частини перша, четверта і п'ята статті 62 ГК України)

За українським законодавством об'єднання підприємств мають такі суттєві ознаки:

Об'єднання підприємств є юридичною особою та підлягає державній реєстрації відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань» від 15.05.2003 № 755-IV *(частини четверта та п'ята статті 118, стаття 58 ГК України)*.

До складу об'єднання можуть входити виключно юридичні особи (підприємства у розумінні ГК України), як резиденти, так і нерезиденти *(частина друга статті 118 ГК України)*.

Підприємства, які входять до складу об'єднання, зберігають статус юридичної особи незалежно від організаційно-правової форми об'єднання *(частина перша статті 121 ГК України)*.

Господарські об'єднання діють на основі установчого договору та/або статуту, який затверджують їх засновники (*частина третя статті 119 ГК України*). При цьому державне (комунальне) господарське об'єднання діє на основі рішення про його утворення та статуту, який затверджує державний орган (орган місцевого самоврядування), що прийняв рішення про утворення об'єднання (*частини четверта та п'ята статті 119 ГК України*).

Об'єднання може бути постійним (тобто створеним на невизначений строк) або тимчасовим (створеним на певний строк) (*частина третя статті 118 ГК України*).

Об'єднання є складним суб'єктом господарювання, який включає в себе декілька юридичних осіб (підприємств) та має щодо них відповідну управлінську (координаційну) компетенцією (*частина перша статті 118 ГК України*). Ця ознака відрізняє об'єднання підприємств від господарського товариства, яке, будучи засноване юридичними особами, не має управлінських чи координаційних повноважень щодо засновників (учасників господарського товариства).

Згідно зі статтею 120 ГК України, господарські об'єднання утворюють як асоціації, корпорації, консорціуми, концерни, інші об'єднання підприємств, передбачені законом. Таким чином, перелік організаційно-правових форм об'єднань, який передбачений у ГК України, не є вичерпним.

Асоціація — договірне об'єднання, створене з метою постійної координації господарської діяльності підприємств, що об'єдналися, шляхом централізації однієї або кількох виробничих та управлінських функцій, розвитку спеціалізації і кооперації виробництва, організації спільних виробництв на основі об'єднання учасниками фінансових та матеріальних ресурсів для задоволення переважно господарських потреб учасників асоціації. У статуті асоціації повинно бути зазначено, що вона є господарською асоціацією. Асоціація не має права втручатися у господарську діяльність підприємств — учасників асоціації. За рішенням учасників асоціація може бути уповноважена представляти їх інтереси у відносинах з органами влади, іншими підприємствами та організаціями.

(Частина друга статті 120 ГК України)

Корпорацією визнається договірне об'єднання, створене на основі поєднання виробничих, наукових і комерційних інтересів підприємств, що об'єдналися, з делегуванням ними окремих повноважень централізованого регулювання діяльності

кожного з учасників органам управління корпорації.

(Частина третя статті 120 ГК України)

Консорціум — тимчасове статутне об'єднання підприємств для досягнення його учасниками певної спільної господарської мети (реалізації цільових програм, науково-технічних, будівельних проектів тощо). Консорціум використовує кошти, якими його наділяють учасники, централізовані ресурси, виділені на фінансування відповідної програми, а також кошти, що надходять з інших джерел, в порядку, визначеному його статутом. У разі досягнення мети його створення консорціум припиняє свою діяльність.

(Частина четверта статті 120 ГК України)

Концерном визнається статутне об'єднання підприємств, а також інших організацій, на основі їх фінансової залежності від одного або групи учасників об'єднання, з централізацією функцій науково-технічного і виробничого розвитку, інвестиційної, фінансової, зовнішньоекономічної та іншої діяльності. Учасники концерну наділяють його частиною своїх повноважень, у тому числі правом представляти їх інтереси у відносинах з органами влади, іншими підприємствами та організаціями. Учасники концерну не можуть бути одночасно учасниками іншого концерну.

(Частина п'ята статті 120 ГК України)

Незалежно від мети створення (*частина перша статті 118 ГК України*), виду (*стаття 119 ГК України*) та організаційно-правової форми (*стаття 120 ГК України*), будь-яке об'єднання підприємств, утворене відповідно до ГК України, має право брати участь у процедурах закупівель, набуваючи при цьому статусу **об'єднання учасників**.

Питання практичного застосування норм нової редакції Закону № 922-VIII стосовно об'єднань учасників і підприємств, які входять до його складу, а також можливі варіанти взяття до уваги відповідних положень закону в тендерній документації будуть висвітлені незабаром у статті «Особливості участі об'єднання учасників у закупівлях: що нового з 19 квітня?».

---

¹ *Acquis communautaire (acquis) [МФА: (а,кі кэтуно'тє:в)], що означає «доробок спільноти»*

— правова система Європейського Союзу, яка включає акти законодавства Європейського Союзу (але не обмежується ними), прийняті в рамках європейського співтовариства, спільної зовнішньої політики та політики безпеки і співпраці у сфері юстиції та внутрішніх справ.